

Doba plnění obchodního závazku a promlčení

Není-li doba splnění (splatnost) sjednána, ani dohodnut způsob jejího určení, stanoví ji věřitel tím, že plnění po dlužníkovi požaduje, a v takovém případě začíná promlčecí doba běžet dnem následujícím poté, kdy vznikl dluh.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 32 Cdo 4746/2008, ze dne 1.12.2009)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce Z. K., zastoupeného JUDr. V. R., advokátem, proti žalované V. a spol. v.o.s., zastoupené JUDr. J. J., advokátem, o zaplacení 535.707,- Kč s příslušenstvím, vedené u Krajského soudu v Praze pod sp. zn. 48 Cm 117/2006, o dovolání žalobce proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 26. června 2008, č. j. 1 Cmo 429/2007-97, tak, že rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 26. června 2008, č. j. 1 Cmo 429/2007-97 se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Kolíně rozsudkem ze dne 3. dubna 2003, č. j. 7 C 748/2002-63, zamítl žalobu o zaplacení částky ve výši 549.103,- Kč s úroky z prodlení ve výši 0,05% denně od 28. prosince 2007 do zaplacení (výrok I.) a zavázal žalobce k náhradě nákladů řízení žalované (výrok II.) v řízení, v němž se žalobce žalobou doručenou soudu dne 10. prosince 2001 domáhal po žalované zaplacení uvedené částky za vícepráce provedené v rámci smlouvy o dílo ze dne 20. dubna 1997 (dále rovněž jen „smlouva o dílo“), když dospěl k závěru, že žalované nároky jsou s ohledem na ustanovení § 107 občanského zákoníku (dále jen „obč. zák.“) promlčeny, protože doplatek ceny za dílo vyúčtovaný fakturou žalobce č. 97/067 se stal splatným dne 27. prosince 1999.

Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 5. listopadu 2003, č. j. 29 Co 477/2003-82, k odvolání žalobce napadené rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil a zavázal žalobce k náhradě nákladů odvolacího řízení žalované, protože ohledně promlčení žalovaných nároků dospěl ke shodnému právnímu závěru, jako soud prvního stupně, tj. že při nedostatku úpravy bezdůvodného obohacení v obchodním zákoníku je třeba vycházet z ustanovení § 107 obč. zák.

Nejvyšší soud rozsudkem ze dne 20. října 2004, č. j. 32 Odo 188/2004-105, k dovolání žalobce zrušil oba shora uvedené rozsudky a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení, vycházející ze závěrů rozhodnutí velkého senátu Nejvyššího soudu ze dne 18. června 2003, sp. zn. Odo 619/2002, uveřejněného pod č. 26/2004 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, podle něhož právní úprava promlčení v obchodním zákoníku má komplexní povahu a nedostatek výslovné úpravy počátku běhu a délky promlčecí doby je třeba v obchodních vztazích mezi podnikateli řešit podle obecné úpravy obsažené v ustanoveních § 391 a § 397 obchodního zákoníku (dále jen „obch. zák.“).

Okresní soud v Kolíně poté rozsudkem ze dne 26. září 2005, č. j. 7 C 30/2004-39 rozhodl, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci částku 535.707,- Kč s úroky z prodlení ve výši 0,05% denně od 28. prosince 1997 do zaplacení (výrok I.), v částce 13.396,- Kč s úrokem z prodlení žalobu zamítl (výrok II.) a zavázal žalovaného k náhradě nákladů řízení žalobce a státu (výroky III. a IV.), protože dospěl k závěru, že provedení prací nad rámec smlouvy o dílo nebylo účastníky řízení dohodnuto v písemné formě a jejich hodnota představuje bezdůvodné obohacení žalované, a že žalované nároky s ohledem na splatnost faktury žalobce č. 97/067 dne 27. prosince 1999 a na datum zahájení řízení promlčeny

nejdou.

K odvolání žalované proti výrokům I., III. a IV. uvedeného rozsudku jej Krajský soud v Praze usnesením ze dne 15. května 2006, č. j. 29 Co 10/2006-58, v rozsahu dotčeném odvoláním zrušil a věc postoupil Krajskému soudu v Praze jako soudu věcně příslušnému podle § 9 odst. 3 písm. r) občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), protože jde o spor mezi podnikateli při jejich podnikání a hodnota předmětu sporu přesahuje částku 100.000,- Kč.

Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 27. září 2007, č. j. 48 Cm 117/2006-70, rozhodl, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci částku 535.707,- Kč s 13% úroky z prodlení od 28. prosince 1997 do zaplacení a náklady řízení ve výši 242.436,- Kč (výrok I.), žalobu zamítl v části, v níž žalobce žádal po žalovaném zaplacení úroků z prodlení „ve výši 5,25% z jistiny“ (výrok II.) a zavázal žalovanou k zaplacení nákladů řízení státu (výrok III.), protože podle jeho názoru běh promlčecí doby počíná ode dne, kdy mohlo být právo poprvé uplatněno u soudu, tedy první den po splatnosti žalobcem vystavené faktury.

Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 26. června 2008, č.j. 1 Cmo 429/2007-97, napadený rozsudek soudu prvního stupně k odvolání žalované změnil tak, že žalobu o zaplacení 535.707,- Kč s příslušenstvím zamítl (první výrok), a zavázal žalobce k náhradě nákladů řízení žalované a státu (třetí a čtvrtý výrok), když uzavřel, že v případě bezdůvodného obohacení promlčecí doba počíná běžet již okamžikem jeho získání, přičemž z výsledků provedeného dokazování je zřejmé, že dílo bylo žalobcem zhotoveno nejpozději dne 27. srpna 1997, žaloba však byla u soudu podána teprve dne 10. prosince 2001. Případná dohoda účastníků řízení o odložení splatnosti (jejíž existence nadto v řízení nebyla prokázána) je tedy pro počátek běhu promlčecí doby zcela bez významu.

Žalobce napadl rozsudek odvolacího soudu dovoláním, v němž namítal nesprávné právní posouzení věci odvolacím soudem, který se nezabýval vlivem dohody účastníků řízení o splatnosti faktury č. 97/067 na počátek běhu promlčecí doby. Tato dohoda má zásadní význam, protože zakládá splatnost, žalovatelnost a tím i počátek běhu promlčecí doby, a odvolací soud tedy pochybil, pokud ji takto nehodnotil.

Žalovaný ve svém vyjádření navrhl dovolání zamítnout, protože právní závěry odvolacího soudu jsou správné.

Dovolání je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., protože napadené rozhodnutí odvolacího soudu je měnícím rozhodnutím ve věci samé, a je rovněž důvodné.

Dovolací soud nejprve zkoumal, zda řízení netrpí vadami uvedenými v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř. (tzv. zmatečnosti), jakož i jinými vadami řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, i když nebyly v dovolání uplatněny. Tyto vady, k nimž dovolací soud přihlíží v případě přípustného dovolání z úřední povinnosti (srov. § 242 odst. 3, větu druhou o. s. ř.), však dovoláním namítány nejsou a dovolací soud je z obsahu spisu neshledal.

Dovolací soud se tedy zabýval posouzením napadeného rozhodnutí z hlediska uplatněného dovolacího důvodu podle § 241a odst. 2 písm.b) o. s. ř., jehož prostřednictvím dovolatel namítal nesprávné právní posouzení počátku běhu promlčecí doby u práva z bezdůvodného obohacení podle úpravy v obchodním zákoníku.

Právní posouzení je činnost soudu spočívající v podřazení zjištěného skutkového stavu pod hypotézu (skutkovou podstatu) vyhledané právní normy, jejímž výsledkem je závěr, zda a komu soud právo či povinnost přízná či nikoliv.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy,

jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu správně určenou nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Jak dovolací soud uvedl již ve svém shora uvedeném rozhodnutí, v právních vztazích mezi podnikateli při jejich podnikání se bezdůvodné obohacení řídí právní úpravou obsaženou v obchodním zákoníku. Vzhledem k tomu, že tento předpis neobsahuje žádné ustanovení výslovně upravující počátek běhu promlčecí doby pro uplatnění práva na vydání bezdůvodného obohacení, je nutno vyjít z obecné úpravy obsažené v ustanovení § 391 odst. 1 obch. zák., podle něhož u práv vymahatelných u soudu začíná běžet promlčecí doba ode dne, kdy právo mohlo být uplatněno u soudu. Tímto dnem je zásadně den, kdy právo bylo možno poprvé odůvodněně vykonat, neboli kdy se právo stalo nárokem (actio nata). Zpravidla jde o den, kdy se stal dluh splatným (tedy den, kdy jej měl dlužník poprvé splnit).

Nelze tedy zaměňovat vznik práva samotného se vznikem nároku a naopak je třeba se zabývat posouzením, kdy se dluh žalované stal splatným, a kdy mohl žalobce svá práva u soudu poprvé důvodně uplatnit.

Dobu plnění obchodních závazků obecně upravuje ustanovení § 340 obch. zák., podle jehož prvního odstavce je dlužník povinen závazek splnit v době stanovené ve smlouvě, a podle jehož druhého odstavce není-li doba plnění ve smlouvě určena, je věřitel oprávněn požadovat plnění závazku ihned po uzavření smlouvy a dlužník je povinen závazek splnit bez zbytečného odkladu poté, kdy byl věřitelem o plnění požádán. Je přitom nutno mít na zřeteli to, co je uvedeno shora, tedy že zákon v citovaném ustanovení stanoví dobu splnění (splatnost), nikoliv dobu vzniku práva samotného. Není-li doba splnění (splatnost) sjednána, ani dohodnut způsob jejího určení, stanoví ji věřitel tím, že plnění po dlužníkovi požaduje, a v takovém případě začíná promlčecí doba běžet dnem následujícím poté, kdy vznikl dluh (k tomu viz rozhodnutí publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 28/1984).

Právní závěr, že promlčecí doba v případě nároku na vydání bezdůvodného obohacení počíná běžet dnem, kdy k bezdůvodnému obohacení došlo, na němž dovolací soud založil své rozhodnutí, je tedy nesprávný.

Dovolací soud proto poté, co přezkoumal napadené rozhodnutí, aniž nařídil jednání (§ 243a odst. 1, věta první o. s. ř.) v souladu s § 243b odst. 2 a odst. 3 o. s. ř. toto rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušení řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)

- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)